

ЗАВХАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

ОНХС-ИЙН ХӨРӨНГИЙГ УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ШИНЖТЭЙ, НЭГ УДААГИЙН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАРДАЛД ХЭТ ИХЭЭР ТӨЛӨВЛӨЖ, ЗАРЦУУЛЖ БАЙГАА НЬ ТУС САНГИЙН ХӨРӨНГИЙН ҮР НӨЛӨӨГ БУУРУУЛЖ, МӨН ЧАНАРЫГ АЛДАГДУУЛЖ БАЙНА.

АУДИТЫН СЭДЭВ: “ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН ХӨРӨНГИЙН 2024 ОНЫ БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР ДҮН, ҮР НӨЛӨӨ”

ЗАА-2025/31-12-ШТА-ГА

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
www.open.audit.mn хаягаас үзнэ үү

Улиастай хот
2025 он

БҮЛЭГ 1

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН ХӨРӨНГИЙГ ХУУЛЬД ЗААСАН ЭХ ҮҮСВЭР ТУС БҮРЭЭР БҮРДҮҮЛЭХЭЭР ТӨЛӨВЛӨСӨН Ч ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН НЭГДСЭН САНГААС ОЛГОХ ОРЛОГЫН ШИЛЖҮҮЛГИЙГ БАТАЛСАН ХУВААРИЙН ДАГУУ БҮРЭН ОЛГООГҮЙ БАЙНА

1.1. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрийг хууль, журамд заасан эх үүсвэр тус бүрээр төлөвлөж, бүрдүүлж хуваарилсан байна.
ОНХНС-аас аймгийн ОНХС-д 14,700.7 сая төгрөгийг олгохоор төлөвлөсөн ч гүйцэтгэлээр 14,095.3 сая төгрөгийг олгож, 605.4 сая төгрөгийг дутуу олгосон байна.

Хүснэгт-1 Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл /сая төгрөг/

№	Нэр	АИТХ-ын 2023 оны 94-р тогтоолоор анх баталсан	АИТХ-ын 2024 оны 09-р тогтоолоор нэмэлт тодотгосон	Гүйцэтгэл	Зөрүү
1	Аймгийн ОНХС	5,265.5	5,925.9	5,649.0	276.90
2	Сумдын ОНХС	8,774.8	8,774.8	8,446.3	328.50
3	Нийт дүн	14,040.3	14,700.7	14,095.3	605.40

ОНХС-ийн санхүүжилтийг дутуу олгож, ихэнх хувийг оны эцэст санхүүжүүлж байгаа нь төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээ хугацаандаа хэрэгжихгүй байх, улирлын шинж чанартай төсөл, арга хэмжээ он дамжих, огт хэрэгжихгүй байх эрсдэлийг дагуулж байна.

1.2. Сумдын ОНХС-ийн хөрөнгөөр Төсвийн тухай хуульд заасан шаардлага, шалгуур хангаагүй зарим төсөл арга хэмжээг төлөвлөж, хэрэгжүүлсэн нь ОНХС-ийн хөрөнгийн үр өгөөжийг бууруулж байна.

Баянхайрхан сум 136.0 сая төгрөгийн 12 төсөл, Ургамал сум 316.3 сая төгрөгийн 27 төсөл, Аймгийн ОНХС 5,925.9 сая төгрөгийн 40 төсөл арга хэмжээг иргэдээс санал авч эрэмбэлээгүй, дэмжигдээгүй ажлыг ИТХ-аар баталж санхүүжүүлсэн байна. Яруу сумын ИТХ нь “Хүндэтгэлийн гэр өргөө” төсөл арга хэмжээг зураг төсөвгүй, газрын зөвшөөрөл шийдэгдээгүй байхад 45.0 сая төгрөгөөр баталсан байна.

1.3. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх чиг үүрэгт хамаарахгүй төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж, хэрэгжүүлсэн байна.

ОНХС-ын журмын чиг үүрэгт хамаарахгүй 1,084.5 сая төгрөгийн 15 төсөл, арга хэмжээг аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр, 246.9 сая төгрөгийн 6 төсөл арга хэмжээг сумдын ОНХС-ийн хөрөнгөөр төлөвлөж, санхүүжүүлсэн байна.

Аймаг, Сумдын ОНХС-ийн 2024 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар журам зөрчсөн, төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй төсөл арга хэмжээ төлөвлөж, санхүүжүүлсэн нийт 2,334.1 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага өгч, хэрэгжилтийн хугацаа болоогүй байна.

БҮЛЭГ 2

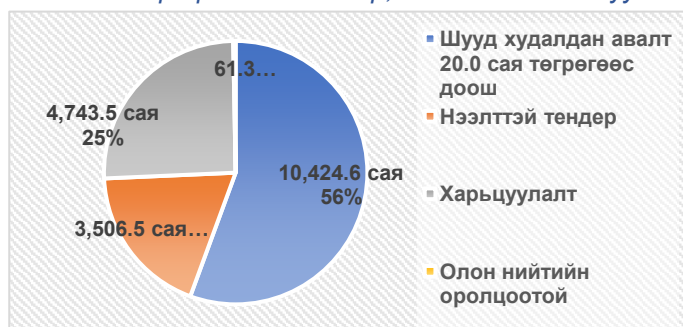
**ОНХС-ИЙН ХӨРӨНГИЙГ УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ШИНЖТЭЙ, НЭГ УДААГИЙН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ЗАРДАЛД ХЭТ ИХЭЭР ТӨЛӨВЛӨЖ, ЗАРЦУУЛЖ БАЙГАА НЬ ТУС САНГИЙН ХӨРӨНГИЙН
ҮР ДҮН, ҮР НӨЛӨӨГ БУУРУУЛЖ, МӨН ЧАНАРЫГ АЛДАГДУУЛЖ БАЙНА**

2.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний 55.6 хувьд шууд худалдан авалт хийсэн нь сангийн хөрөнгийг хэт жижиглэж, журамд нийцээгүй төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж санхүүжүүлсэнтэй холбоотой байна.

Дөрвөлжин сум хууль, журам зөрчиж, Засаг даргын Тамгын газрын гадна өнгө засвар, цахилгааны засварыг 22.9 сая төгрөгөөр шууд гэрээ байгуулж, гүйцэтгүүлсэн байна.

График №1 Тендер, ХАА зохион байгуулалт

ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэл 80.5 хувьтай байгаа нь төлөвлөлт бодитой хийгдээгүй, улирлын чанартай ажлыг бүрэн хэрэгжих боломжгүй хугацаанд гэрээ байгуулсан, санхүүжилт оройтсон зэрэгтэй холбоотой байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг ТЭЗҮ хийгдээгүйгээс төсөвт өртгийг зах зээлийн үнээс бага төлөвлөсөн, санхүүжилт оройтсон, эрт хүйтэрсэн гэх шалтгаанаар аймгийн ОНХС-аас нийт 503.9 сая төгрөг, Их-Уул, Нөмрөг, Отгон, Сонгино, Тосонцэнгэл, Цагаанчулуут, Цэцэн-Уул сумдын ОНХС-аас нийт 662.9 сая төгрөгийн урьдчилгаа санхүүжилт олгосон боловч төсөл арга хэмжээ гэрээний хугацаанд хэрэгжээгүй, бүрэн дуусаагүй байна.

2.2 ОНХС-ийн хөрөнгийг урсгал зардлын шинжтэй, нэг удаагийн арга хэмжээний зардалд хэт ихээр төлөвлөж, зарцуулж байгаа нь тус сангийн хөрөнгийн үр нөлөөг бууруулж, мөн чанарыг алдагдуулж байна.

Завхан аймгийн хэмжээнд 2024 онд аймаг, сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 606 төсөл арга хэмжээнд 18,735.9 сая төгрөгийг зарцуулснаас 33 хувь буюу 6,190.6 сая төгрөг нь үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж бэлтгэхэд, 10.6 хувь буюу 1,982,4 сая төгрөг нь иргэдэд амьдрах таатай орчин бүрдүүлэхэд, 52.9 хувь буюу 9,918.5 сая төгрөг нь урсгал зардлын шинжтэй нэг удаагийн арга хэмжээний зардалд зарцуулжээ.

Тосонцэнгэл сумд хог шатаах зуухны байрыг цахилгааны эх үүсвэргүй газарт барьж, төсөл арга хэмжээнээс гарах үр дүн, үр нөлөөг тооцоогүйгээс 249.3 сая төгрөгийн хөрөнгийг одоог хүртэл ашиглаагүй, байна.

Идэр, Тэс, Тэлмэн, Завханмандал, Цагаанчулуут сумд 2024 оны ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээ **“Сайн жишээ”** болохуйц ажлыг хийсэн байна.

БҮЛЭГ 3

ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй төсөл арга хэмжээнд аймаг, сумдын ИТХ, ЗДТГ хяналт тавьж, тайлагнах үүргээ бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

3.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээний 39.6 хувьд сумдын ИТХ хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.

Баянхайрхан, Дөрвөлжин, Ургамал, Улиастай, Цэцэн-Уул, Шилүүстэй, Эрдэнэхайрхан, Яруу сумдын ИТХ-ын хяналтын хороо ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээнд 2024 онд хяналт тавьж ажиллаагүй байна.

Төсөв захирагчид өмнөх оны аудитаар өгсөн шийдвэрийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй, ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжих төсөл арга хэмжээг хэт жижиглэж аудитаар илэрсэн зөрчил давтагдан гарсан, ажлыг чанаргүй, үр дүнгүй дутуу хийсэн, гэрээний хугацаанд ажлыг хүлээлгэн өгөөгүй байхад санхүүжилтийг бүрэн олгосон, дотоод хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй зэрэг зөрчлүүд давтан гарсаар байна.

3.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжиж буй хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг хугацаанд нь тайлагнасан байна.

Аймаг болон сумдын ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжиж буй хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний 2024 оны хэрэгжилтийн тайланг гаргаж, Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар батлагдсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 9.2, 9.9-д заасны дагуу холбогдох дээд шатны байгууллагуудад хүргүүлсэн байна.

ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар Асгат сум 4.5 сая, Баянхайрхан сум 10.0 сая, Тосонцэнгэл сум 133.4 сая төгрөгийн хөрөнгийг нягтлан бодох бүртгэлд тусгаагүй байна.

3.3 Зарим сумд “Удирдлагын мэдээллийн систем”-д ОНХС-ийн хөрөнгийн төлөвлөлт, зарцуулалт, үр дүнгийн талаарх мэдээллийг дутуу мэдээлж, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Аймгийн ОНХС болон 19 сумд ОНХС-ийн төлөвлөлт, зарцуулалт, үр дүнгийн талаарх мэдээллийг “Удирдлагын мэдээллийн систем”-д бүрэн оруулсан байна. Харин Тосонцэнгэл, Ургамал, Эрдэнэхайрхан, Яруу сумд ОНХС-ийн төлөвлөлт, зарцуулалт, үр дүнгийн талаарх мэдээллийг “Удирдлагын мэдээллийн систем”-д дутуу оруулсан байна.

Баянхайрхан сум ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх 21 төсөл, арга хэмжээний талаарх мэдээллийг “Удирдлагын мэдээллийн систем”-д огт мэдээлээгүй байна.

АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ

Аудитаар нийт 2,652.9 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, 46 албан шаардлага, ОНХС-ийн хөрөнгийн төлөвлөлттэй холбоотой зөрчилд 46 заалт зөвлөмжийг холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлээ.

- 2024 онд ОНХС-ийн хөрөнгөөр нийт 739 төсөл арга хэмжээг орон нутгийн хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлтэй уялдуулан төлөвлөсөн боловч 80.5% бүрэн хэрэгжсэн, 9.8% дутуу, 8.4% огт хэрэгжээгүй байна.
- ОНХС-ийн хөрөнгийг урсгал зардлын шинжтэй, нэг удаагийн арга хэмжээний зардалд хэт ихээр төлөвлөж, зарцуулж байгаа нь тус сангийн хөрөнгийн үр нөлөөг бууруулж, мөн чанарыг алдагдуулж байна.
- ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх чиг үүрэгт хамаарахгүй төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж санхүүжүүлсэн ч хэрэгжилт хангалтгүй байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг хүргүүлсэн.

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Г.ӨНӨРБАЯР-Т

- ОНХС-ийн хөрөнгийг урсгал зардлын шинжтэй, нэг удаагийн арга хэмжээний зардалд төлөвлөж, зарцуулахгүй байх;
- ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө орон нутгийн хөгжилд бодитой хувь нэмэр өгөхүйц, иргэдийн амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулах хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээнд төлөвлөж зарцуулах;

СУМДЫН ЗАСАГ ДАРГА НАРТ

- ОНХС-ийн хөрөнгийг урсгал зардлын шинжтэй, нэг удаагийн арга хэмжээний зардалд төлөвлөж, зарцуулахгүй байх;
- ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө орон нутгийн хөгжилд бодитой хувь нэмэр өгөхүйц, иргэдийн амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулах хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээнд төлөвлөж зарцуулах;
- Аудитаар өгсөн зөвлөмжийн биелэлтийг 2025 оны 12 дугаар сарын 20-ны дотор Завхан аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэх;